

Plukovník gšt. František Walter:

Belgická armáda.

I. Problém obrany území belgického státu.

Dříve než pojednám o organizaci a výcviku jednotek hlavních zbraní belgické armády, jako typické armády s krátkodobou presenční službou, zmíním se několika slovy o problému obrany území belgického státu tak, jak byl řešen před válkou (poukazují na knihu generála Galleta „Sa Majesté le roi Albert commandant en chef de l'armée belge pendant l'invasion allemande“) a po válce. Tyto problémy jsou těsně spjaty s osobností generála Galleta a generála Maglinse, kteří oba zastávali funkci náčelníka hlavního štábu belgické armády.

Gallet před světovou válkou a za války zastával funkci vojenského poradce krále Alberta a s ním jako vrchním velitelem dovedl belgickou armádu ke konečnému vítězství. Stal se náčelníkem hlavního štábu roku 1929, když žádný z generálů nechtěl vzít odpovědnost za důsledky stálého zkracování presenční služby.

Co se problému obrany území belgického státu týká, hlavní štáb belgické armády a válečná škola před světovou válkou zastávaly tuto myšlenku:

„Bude-li nebezpečí války, soustředí se zmobilisovaná armáda ve středu země v prostoru Louvain, Bruxelles, Vilvorde, Maline.“

Pluky s mírovými počty měly být podle tohoto plánu dirigovány ze svých mírových posádek do tohoto prostoru, kde je pak měli dostihnouti záložníci a trény přicházející od náhradních těles.

Kdyby nastala německá invaze, byl hlavní štáb všeobecně toho mínění, že armáda musí počínaje 6. mobilizačním dnem dosáhnouti fronty Tirlemont—Hannut nebo, pravděpodobněji, přemístiti se železnicí na jih od Mósy, aby tam zaujala posici buď na Ourthe nebo na Marche—Roche-fort nebo na Libramont—Recogne anebo dokonce Neufchâteau.

Tehdejší operační nástupový plán předvídal též eventuality:

a) vpád francouzských	} armád na belgické území.
b) vpád anglických	

Při vpádu francouzských armád měla být armáda dirigována k jihu a tam měla zaujmouti posice na výšinách de Saintes a d'Enghien. Kdyby ohrožovaly Belgii anglické armády, měla se armáda přemístit po železnici do prostoru Lichtervelde—Hoogléde a zaujmout tam posice.

Od dlouhých let před válkou se studijní cesty hlavního štábu konaly pravidelně na území hornaté Belgie a též na území Luxemburgu, protože se dalo předvídati, že vpád německých sil na území Belgie je zde nejpravděpodobnější.

S touto koncepcí nástupových plánů hlavního štábu nesouhlasil generál Gallet, tehdy vojenský poradce prince Alberta, z těchto důvodů:

Soustředěním zmobilisované armády v prostoru Louvain, Bruxelles, Vilvorde, Malines evakuovala by se dobrovolně východní a jižní část teritoria království.

Tento ústup branných sil od státních hranic do vnitra země hned na počátku branného konfliktu je vlastně zahanbujícím vydáním velké části země nepřátelské invasi, přes to, že podle mezinárodních dohod byla Bel-

gie povinna čeliti všemi svými brannými silami každému pokusu o porušení své neutrality.

Jeden pěší pluk podle tohoto plánu měl zůstat v Liège a Namur, jakožto jádro obrany těchto opevněných míst.

Ale co znamenal jeden pěší pluk o 3000 mužích pro hájení prostoru, jehož obvod byl 45 a 60 kilometrů?

Co se týká praporů zvaných „pevnostních“, jichž postavení se předvíдалo až teprve při vyhlášení mobilisace ze záložníků ve věku 30—35 let, s kádry skeletickými, těžko bylo lze na tyto improvizované jednotky spoletnouti v době, než mohly býti vzaty pořádně do ruky.

Představme si chvíli, kdy soustředění armády je uskutečněno podle plánu ve středu země a nepřátelské síly se objeví v Lucembursku s úmyslem vpadnouti odtud na území Belgie. Nic nebylo připraveno pro tento případ, ačkoli by bylo třeba jednati velmi rychle.

Jaký plán manévru uskutečnit v tomto případě?

Vrhnout armádu na l'Ourthe nebo na Lesse nebo na Philippeville?

Jak v každém z těchto případů řídit pochody, transporty, operace, zásobování? Jak využítkovat posádky, železniční síť, přirozené překážky teritoria království?

Tolik problémů k studiu a tolik otázek bylo tu k rozhodnutí, na podkladě jehož měly se připravit plány manévru do všech podrobností; v tomto směru měla se vyvíjeti činnost hlavního štábu a válečné školy. Ve skutečnosti přestávala veškerá snaha a činnost hlavního štábu a vlády, co se vedení války týká, na plánu „mobilisace, soustředění centrální“.

Mimo tento plán nebylo nic důkladného, jen nejasné částiny bez hlubšího zpracování a nahozené náměty.

Skutečnost tedy byla tato:

Nebylo promyšleného a zpracovaného operačního plánu, ani organisace velení nebyla upravena. Přípravy na válku byly nedokonalé. Není upřísleno, řekneme-li, že hlavní štáb armády spoléhal na náhodu a improvisoval.

V tak kritickém stavu byly nástupové a operační plány hlavního štábu, když se generál Gallet před samou světovou válkou objevuje na scéně a stává se vojenským rádcem krále Alberta, vrchního velitele belgické armády.

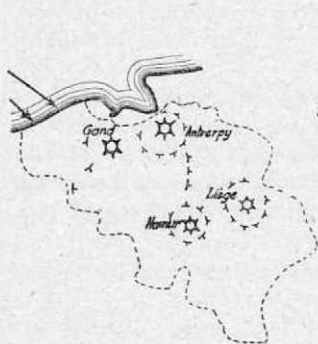
Generál Gallet neustává od počátku své činnosti poukazovat na nedostatky mobilisace, nástupu a soustředění armády podle dosavadních plánů, nepřestává zdůrazňovat nutnost přepracovati tyto plány se zřetelem na nejpravděpodobnější případ porušení neutrality Belgie nepřítelem. Nepřestává zdůrazňovat nutnost nástupu armády v prostorech opevněných míst Antverpy, Namur, Lutych a organisovat tam odpor divisemi co nejrychleji zmobilisovanými, aby nepřátelskou invasi, i když se jim nepodaří ji zastaviti, aspoň brzdily a tak nepřátelské přesily opotřebovávaly.

Král Albert s plným porozuměním přijal myšlenky nového náčelníka hlavního štábu, které, ač s největším chvatem, přece byly do vypuknutí války v nových nástupových plánech provedeny, a tak se stalo, že Němci narazili v srpnu r. 1914 v pohraničním pásmu Belgie na armádu, opírající se o pevnosti Liège, Antverpy a Namur, a schopnou první bitvy.

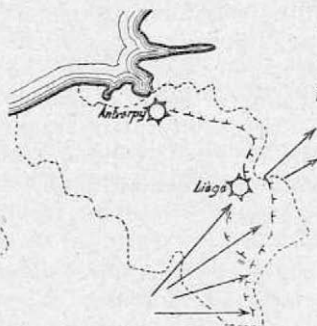
Tímto manévrem generála Galleta se podařilo malé, ale hrdinsky bojující belgické armádě zdržeti nesmírné přesily armády německé v postupu o 7—8 neděl. Představme si, co by se bylo stalo, kdyby tento plán generála Galleta nebyl býval proveden?

Generál Gallet byl si plně vědom své těžké odpovědnosti i po světové válce a slyšíme ho při všech poradách se zástupci zákonodárných sborů, chtějících zkracovati presenční službu ještě pod 10 měsíců, zdůrazňovati zásadu:

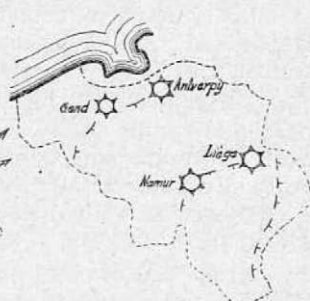
Zákonodárné sbory musí si uvědomit, že napřed třeba splnit všechny podmínky krátkodobé presenční služby, t. j., že třeba především zvýšit počet aktivních poddůstojníků a rozřešit, kdo má vykonávat v aktivní armádě pomocné služby, zda vojín presenční služby, či „employé“. Zákonodárné sbory a vláda, jsouce především odpovědná za osudy státu ve válce, musí říci již v míru, „co chtějí od armády ve válce“, chtějí-li od ní, aby znemožnila nepříteli invasi do národního území, či chtějí-li něco jiného.

Obr. 1.
Plán Galletův.

Obr. 2.
Plán Maglinsův.

Obr. 3.
Kompromis přijatý vládou.

Bude-li armáda znát úmysly vlády, provede své; vypracuje plány krytu hranic takové, aby jednotky krytu, t. j. pohraniční posádky a boje schopné aktivní divise s největšími počty vycvičeného presenčního mužstva byly s to zasáhnouti ihned anebo co nejrychleji v pohraničním pásmu, aby znemožnily nepříteli vpád na národní území, hlavně do mobilizačních a průmyslových středisk.

Belgická sněmovna, poučena událostmi z r. 1914, zřekla se jednomyslně r. 1928 neutrality. Avšak důvěřujíc zároveň přeludům locarnské politiky, snižovala vojenský rozpočet, snížila presenční službu na 10 měsíců a povolila i úlevy při konání vojenské služby. Rovněž byla zanedbávána obranná organizace území.

Tu náčelník hlavního štábu belgické armády generál Maglinse uvádí, že existuje jediné válečné nebezpečí, které může ohrozit Belgii, provedl rekognoskaci terénu a předvídal organizaci obranné linie, založené na ponaučení ze světové války (viz obr. 2). Tato obranná linie by šla od Henri—Chapelle na holandských hranicích k Bastogne, využívajíc údolí řeky Ourth a Arden k umístění polních opevnění. Tyto práce byly předvíhány v podobě obranného ohbí (crochet) na levém křídle. Na pravém křídle by se připojovaly k francouzským organizacím krajiny thionvilleské. Zvolená linie široce probíhala velkými středisky průmyslové

pánve lutyšské (liégské), které by chránila před zpusťšením za prvních dní války. Mimo to umožnila využití výjimečné strategické hodnoty okrsků Eupen a Malmédy (tato jejich hodnota vysvětluje, proč se Prusové dožadovali těchto krajín r. 1815) a dovolila držeti pod belgickými děly důležitá střediska Cáchy a Düren.

Generál Maglinse zřekl se funkce náčelníka hlavního štábu r. 1929, protože nemohl převzít odpovědnost za bezpečnost státu, jelikož různé neodpovědné politické živly v zákonodárných sborech zamýšlely zkrátiti presenční službu z 10 měsíců až na 6 měsíců.

Po něm převzal funkci náčelníka hlavního štábu generál Gallet; ten však vystoupil před zákonodárné sbory s přesně formulovanými požadavky a prosadil trvání presenční služby u inteligence 14 měsíců, u kavalérie 13 měsíců, u pěchoty a dělostřelectva 12 měsíců.

Galletův plán se opírá o zkušenost ze světové války a záleží v obnovení opevnění Antverp, Lutychu a Namuru. Když by se nepodařilo udržeti nepřitele v tomto opevněném pásmu, předvídá pro krajní případ i opevnění linie Escautu, zvláště pak Gandu. Generál Gallet se obává náhlého vpádu velmi pohyblivých sil nepřitele, které by mohly vpadnout náhle bez vyhlášení války na území království. Tomuto vpádu lze klásti první odpor v území Lutychu s využitkováním zařízení této pevnosti a zastaviti zde nebo zdržeti tento náhlý nepřátelský útok, když by se hnal tímto směrem; pak organisovat skutečnou obranu na přímé čáře Antverpy—Namur s využitím zařízení těchto pevností znovu opravených a na konec pro nejkrajnější případ předvídati obranu Flander s využitím přirozené překážky řeky Escaut, při čemž by se zajistila základna Angličanům k vykládání vojsk z lodí (viz obr. 1).

Rozbíráme-li obě koncepce manévru, jeví se nám takto:

Gen. Gallet, obává se náhlého vpádu pohyblivých, motorisovaných sil nepřátelských vojsk z povolání (podle slov gen. von Seeckta), tvrdí, že by nebyl s to organisovat v pohraničním pásmu obranu s divisemi ne dosti dobře vycvičenými; myslí při tom na divise armády s krátkodobou presenční službou. Takováto armáda, jsou v pohraničí příliš vzdálena od základny opevněných míst, v terénu málo jí známém, mohla by býti v první bitvě snadno poražena. Proto chce soustředit své divise v několika hlavních prostorech odporu: části posunuté dopředu by po prvním čestném odporu v prostoru Lutychu ustoupily před nepřátelskými přesilami na příčnou čáru Antverpy—Namur. Když by ani na této čáře neodolaly náporu nepřátelských přesil, ustoupí armáda bojem až za přirozenou překážku řeky L'Escaut. Z této koncepce ústupového manévru je vidět, že generál Gallet míní opotřebovávat na postupných liniích nepřátelské přesily, bez ohledu na to, že by vydával postupně části národního území do rukou nepřitele. (Tak tomu bylo za světové války.)

Generál Maglinse jest toho mínění, že je možná obrana v samém pohraničním pásmu vojsky využívajícími tamního terénu velmi dobře způsobilého k obraně a připojujícími se na jihu k francouzským divisím, kdežto anglické divise by prodloužily linii na sever.

Srovnáme-li oba plány manévru, vysvitne nám tento zásadní rozdíl:

V Galletově plánu stálá opevnění zakládající se na využití pevností Antverpy—Lutych—Namur, jež se sice roku 1914 ukázaly neodolnými proti dělům těžké ráže, ale přece jen splnily svůj úkol tím, že sestavu nepřátelských přesil značně zabrzdily v jejich postupu,

v Maglinsově plánu polní opevnění s betonovými kryty a příprava bojiště v pohraničním pásmu.

Ve skutečnosti je Galletův plán inspirován starým pojetím neutrality a chce čelití několikerým možnostem napadení státu. Proto byl převzat plán kombinovaný, kompromisní, v kterém se uplatňují dobré stránky plánu Galletova i Maglinsova. Tento kombinovaný plán byl již schválen a přijat vládou (viz obr. 3).

Plán Galletův a Maglinsův byl příčinou mnohých diskusí hlavního štábu s vládou; konečně roku 1931 se parlament vyslovil jasně pro obranu pohraničního pásma a povolil v červnu 1931 nejnutnější peníze na vybudování linie Mósy a na opevnění pohraničního pásma. Rovněž povoluje příslušné částky na studium a výkup pozemků v krajině Gand—Escaut—Deurle—Lys, rovněž pamatováno s určitými částkami na opravu pevností Lutych a Namur.

Je to tedy kompromis mezi plánem generála Galleta a generála Maglinse. Práce arci nepostupovaly takovým tempem, jak by bylo bývalo žádoucí, a to, jak lze pochopiti z finančních důvodů. Teprve od doby, kdy se chování Německa stává hrozivým, začíná se veřejné mínění v Belgii vážně zajímat o problém obrany území státu. Situace je den co den vážnější a mnohé pro uskutečnění plánu bylo vykonáno.

Práce v Lutychu a v Namuru spějí ke konci.

Staré, ale zmodernisované pevnosti mohou stále býti mohutnou obranou čarou. Nynější ministr národní obrany však zorganizoval autonomii velitelství provincie Namurské a Lucemburské se speciálními jednotkami „ardenských střelců“ a dal vyvlastnit půdu nezbytnou k vybudování betonových krytů pro kulometry a opěrná stanoviště v pohraničním pásmu. V parlamentě byl vyžádán nový úvěr k urychlení prací a zvláště k uskutečnění tohoto programu:

1. učinit Pays de Herve schopnou obrany vybudováním předvídaných zařízení a obranou mezer mezi nimi;
2. postarati se o zbudování obranných krytů v provinciích Lucemburg, Limburg, Lutych,
3. dokončiti práce v pevnostech Lutych, Namur a v opevněných místech na průplavu Albertově.

Tyto vyžádané úvěry se odhadují asi na 320 milionů belgických franků a nejsou pojaty do řádného rozpočtu ministerstva národní obrany.

Rovněž ohromné sumy vynaložené na zmodernisování pevností Antverp, Namuru a Lutychu nejsou pojaty do řádného rozpočtu ministerstva národní obrany.

Závěr.

Od 15/XII 1927, kdy byla svolána porada smíšené komise (náš APS.), řeší hlavní štáb belgické armády problém obrany území státu nejen s hlediska opevňovacích prací, ale též s hlediska okamžité bojové pohotovosti aktivní armády, t. j. mužstva presenčně sloužícího.

Generál Gallet v poradách smíšené komise zdůraznil, aby organizace základních jednotek hlavních zbraní byla postavena na pevnou základnu a aby výcvik mužstva presenčně sloužícího při krátkodobé presenční službě nebyl zkracován odkomandováním k vykonávání pomocných služeb. Vymohl nový branný zákon, který se od roku 1930 uplatňuje na podkladě jeho myšlenky.

			Nováčci povinni 14 měs.		Nováčci povinni 13 — 12 měs.		Nováčci povinni 8 měs.		Uhrtem			Nováčci povinni 14 měs.		Nováčci povinni 13 — 12 měs.		Nováčci povinni 8 měs.		Uhrtem					
			Fran- couzi	Vlá- mové	Fran- couzi	Vlá- mové	Fran- couzi	Vlá- mové				Fran- couzi	Vlá- mové	Fran- couzi	Vlá- mové								
Pěší pluk	1	58	537	245	180	110	1130	Kopínici	1	40	480	.	.	.	520	Prapor pontonýrů	2	.	10	.	150	162	
	2	58	70	516	90	410	1144		2	40	250	230	.	.	520	Tělesa dopravní sl. jsou 3	.	.	.	.	65	65	
	3	58	.	580	.	510	1148		3	40	85	395	.	.	520	Automob.	.	.	.	127	75	202	
	4	58	215	390	125	350	1138	Jízdní myslivci	1	40	480	.	.	.	520	Hipomob.	2	.	.	.	.	270	270
	5	58	145	453	114	380	1150		2	40	480	.	.	.	520		3	.	.	.	210	50	260
	6	58	.	585	.	505	1148	Děl. pl.	1	57	.	290	.	330	677		4	.	.	.	200	155	355
	7	58	.	580	.	505	1148		2	57	.	294	.	330	681	Let. pl.	1	10	.	.	82	400	492
	8	58	420	200	250	205	1133		3	57	260	64	190	195	676		2	10	.	.	250	140	400
	9	58	.	570	.	430	1058		4	.	.	.	.	.	.	Útočná vozba	5	.	.	.	.	150	155
	10	58	645	.	425	.	1128		5	.	.	.	.	.	.	Útvary intend. sl.	2	.	.	.	.	75	75
	11	58	70	675	10	315	1128		6	57	80	220	75	250	682		3	.	.	.	50	20	70
	12	58	630	245	170	125	1128		7	.	.	.	.	.	.		4	.	.	.	75	.	75
	13	58	645	.	424	.	1127		8	57	.	290	.	330	677	Útvary zdrav. sl.	2	20	.	.	.	350	370
Pěší myslivci	1	58	575	65	405	20	1123		9	.	.	.	.	.	.		3	21	.	.	250	60	331
	2	58	646	.	420	.	1124		10	.	.	.	.	.	.		4	21	.	.	220	160	401
	3	58	645	.	420	.	1123		11	57	320	.	300	.	677	Arm. rem. depot	.	.	.	.	200	200	
Granátníci	58	225	395	121	330	1129			12	.	.	.	.	.	.	Děl. ušlísté	.	.	.	.	50	50	
Karabíni prince Baudouina	58	420	200	245	200	1123			13	57	.	290	.	330	677	Esak. voj. akad.	.	.	.	.	90	90	
Baterie dopr. děl. pěchoty 1	7	.	.	.	120	127			14	57	80	75	75	390	677								
	2	7	.	.	120	127			15	57	155	150	145	170	677								
	3	7	90	.	30	127		Děl. na autech, děl. tažené traktory	.	.	.	.	.	215	215								
	4	7	.	.	120	127		Děl. jez.	50	.	360	.	.	410									
	5	7	.	120	127			Pluky arm. děl.	1	20	.	.	.	290	310								
	6	7	.	.	120	127			2	25	.	.	.	310	335								
Kulometný prapor	1	15	.	.	260	275		Děl. pozemní obrany proti letadlům	50	.	.	240	365	664									
	2	15	.	.	260	275		Měřické útvary děl.	10	.	.	.	100	110									
	3	15	100	.	100	275		Pevnostní pluky	20	355	.	280	.	655									
	4	15	.	.	260	275		Zen. pluk	1	.	.	.	.	.									
	5	15	.	260	275				2	10	.	.	.	210	610								
	6	15	.	.	260	275			3	11	400	.	200	.	611								
Karabíni cyklisté	1	30	200	180	25	25	460		4	11	400	.	200	.	611								
	2	30	335	42	50	.	457	Cykl. prap.	2	140	.	.	.	.	142								
Oddíl obrněných aut	.	.	.	.	20	.	20	Jednotky spojovací sl.	11	420	235	178	160	1004									
Guides	40	250	230	.	.	.	520	Železniční jednotky	10	80	231	40	140	501									

Kursivou označená čísla: Němci.

Kursivou označena čísla: Němci.

Srovnáme-li počet nováčků vřazených do vojenských těles belgické armády a počet nováčků vřazených do vojenských těles čs. armády, vysvitne, že vojvská tělesa v Belgii dostanou téměř dvakrát větší počet nováčků než u nás.

Protože pomocné služby u těles jsou vykonávány smluvními zaměstnanci (employé), zůstane kontingent nováčků pěšího pluku okrouhle 1148 mužů jen pro bojový výcvik. Početní stav setnin je okrouhle 95 mužů, jest trvalý a nehybný po celou dobu přesezení služby, poněvadž mužstvo se zásadně nepřemísťuje. Obdobně je tomu u vojenských těles ostatních zbraní.

Aktivní armáda Belgie je vždy bojově pohotova a hodnotnými početními stavy setnin. V době pohybu armádních sborů ve výcvikových táborech jsou počty vojenských těles dvojnásobné, protože je povolán jeden ročník záložníků na šestinedělní cvičení ve zbraní.

Aktivní armáda solidně organisovaná, zvláště co se týká početních stavů setnin pro bojový výcvik, může se pak soustavně připravovat, aby vydržela první bitvu v opevněném pásmu pevností a východního pohraničí a zabránila tak nepřátelskému vpádu na národní území a pustošení vlasti. Rozumí se, že nástup nováčků musí býti upraven tak, aby aktivní armáda byla kdykoliv a ihned pohotova k ráně, kdyby nepřítel zamýšlel vpadnouti na území belgického státu.

Jak v tomto smyslu organisace a výcvik belgické armády, hlavně jejích malých základních bojových jednotek pokročily, pokusím se podrobněji uvést v dalších statických této studie.

II. Soudržnost malých jednotek (la cohésion).

Máme-li dobře pochopit organisaci belgické armády a jejího výcviku v době mírové, musíme si napřed připomenouti myšlenky generála Galleta o soudržnosti vojenských jednotek, které zdůraznil při poradách smíšené komise r. 1928, která měla úkol prostudovat a uskutečnit všechny podmínky reorganisace akt. belgické armády tak, aby byla kdykoli pohotova k boji a schopna zabrániti nepřátelskému vpádu na území království.

V tehdejší době vojin belgické armády sloužil presenčně jen 10 měsíců a politické strany v přemrštěné snaze odzbrojovací zamýšlely zkrátit presenční službu ještě více.

Členy smíšené komise (la commission mixte) byli příslušníci zákonodárných sborů a nejvyšší generálové armády.

Při jedné z četných porad této komise generál Gallet ve snaze, aby Belgie nebyla znovu ohrožena neodpovědnými úmysly politických stran, zkrátiti presenční službu na nejmenší míru, pronesl tato památná slova o organisaci armády, o jejím úkolu v čas války, o mírové organisaci z toho vyplývající a o „cohésion“ (soudržnosti) vojenských jednotek.

Reprodukuji doslova jeho řeč:

„Rozbíráme-li úkol belgické armády se stanoviska striktně obranného, t. j. s početními stavy velmi omezenými, vysvitne, že obranný úkol naší armády záleží v tom, u b r á n ě t z e m ě p ř e d n e p ř á t e l s k ý m v p á d e m, zastavit útočníka buď přímo na hranicích nebo v pohraničním pásmu. Z tohoto důvodu mírová činnost armády směřuje k tomu, přivést její síly k takovému stupni výcviku, aby byly schopny s úspěchem čelit nárazu nepřítele hned na počátku konfliktu. Její jednotky musí býti organisovány a vycvičeny tak, aby byly schopny bitvy.

Vydržovati aktivní armádu, jež by nebyla schopna boje, jest absurdnost a mrhání peněz.

K usnadnění velitelské činnosti jest armáda organicky rozdělena na několik vyšších jednotek. Tyto vyšší jednotky jsou divise a samostatné brigády; každá je složena z pěchoty, z dělostřelectva, letectva, ženijního skončení války; tím chci říci, že po každé obranné bitvě následují akce účelné a plodné uvedení v činnost vyžaduje duchaplných a metodických kombinací.

Má tedy výcvik v době mírové jakožto konečný cíl: dovésti vyšší jednotky k takovému stupni výcviku, aby byly schopny bojovat ofenzivně i defenzivně v každém terénu.

Zdůrazňuji, vyšší jednotky musí znáti dokonale útočný i obranný boj, protože ve válce neexistují jen obranné akce, které by trvaly až do skončení války; tím chci říci, že po každé obranné bitvě následují akce útočné nebo naopak, anebo že přímo v rámci obranné bitvy jsou jednotky armády nuceny přejíti k útočným akcím. Tento fakt lze potvrdit událostmi ze světové války na př. bitvou na Yseře, která pro armádu belgickou byla určitě charakteru čistě obranného s úkolem „zabrániti nepříteli přechod řeky“. Okolnosti si však vynutily, že jedna z divísi byla zasazena s úkolem výslovně ofensivním na Dixmunde, jeden pluk na Nieuport, několik pluků směrem k Tervaete.

Vyšší jednotky musí býti schopny bojovat v každém terénu a zvláště musí býti schopny bojovat ve volném terénu, a to i v takovém, kde nebylo možno buď z nedostatku času nebo materiálu nic připravit. Samo sebou se rozumí, že iniciativu má vždy útočník, který zajisté neopomine vésti boj tak a na taková místa, kde obránce má nejméně výhodné podmínky obrany.

Bojová hodnota vojenské jednotky závisí na dvou činitelích, a to na výcviku, na jeho metodách a na soudržnosti malých jednotek.

Jednotka je vycvičena, jestliže všechny její prvky jsou v praxi schopny řešit a provést taktické úkoly individuální a kolektivní, které odpovídají její výzbroji.

Vojenská jednotka je soudržná, pevná jen tehdy, je-li schopna řešit a provést taktické úkoly s jistotou a proti všem rozkladným a demoralisujícím silám, jichž tolik působí na bitevním poli.

Je na biele dni, že těchto dvou složek „výcviku“ a „soudržnosti“ je nevyhnutelně potřebí při každé kolektivní práci, má-li přinést žádoucí ovoce. Rozumí se samo sebou, že závodní personál sebe lépe školený a vycvičený, ale shromážděný ve spěchu tak, že důvedoucí nezná dobře svých dělníků a dělníci neznají svých důvedoucích ani svých mistrů a spolupracovníků, mnoho nedokáže, protože schopnosti jedněch i druhých jsou navzájem neznámy a pracovní výkon bude jistě žalostný.

Tím více soudržnosti je třeba organismu vojenskému, od kterého národ žádá za války nejvyšších úsilí, činů heroických a nadlidských. Nebude škoditi, připomeneme-li si okolnosti, za kterých vojn ve válce musí prováděti rozkazy a úkoly mu dané. Jsou to nezměrná únava, strádání, úsilné pochody, těžké boje za dny, kdy eventuálně nastanou poruchy v normálním zásobování. Dni boje bez odpočinku, pobyt v zákopech v noci bez přístřeší a beze spánku; při každé bojové akci vstupuje vojenská jednotka do tajemného neznáma, které naplňuje lidskou duši úzkostí před nejbližší očekávanými událostmi blízkého se boje a jeho výsledku. Připomeňme si morální účinky bitvy, třeskotu kulometů a dělové palby, vzpomeňme na hrůzy plynových útoků, na mučivý třeskot palby dělostřeleckých přehrad, útočné vozby atd.

V několika větách máte obraz moderní bitvy a jejích demoralisujících činitelů, které všechny postupně nebo najednou působí na duši a vůli vojinů. Vojenská kázeň je něco zázračného a úžasného, poněvadž dosáhne u člověka, že v tomto pekle moderní bitvy, jehož hrůzy si ani Dante nemohl představit, zůstávají lidé vojini na svých místech, skrčení za kulometem anebo v zákopech, které jsou otevřenými hroby a nemyslí v těchto chvílích na nic jiného, než aby vyplnili úkol daný jim velitelem ve jménu

obranu vlasti, obranu životů a majetku svých bližních, svých spoluobčanů.

Je to soudržnost jednotky, která způsobuje, že vojenská jednotka „drží a vydrží“. Soudržnost jest ta složka, na kterou myslel generál Ruquoy při poradách smíšené komise v r. 1920, když prohlásil: „Půjdeme-li při zkracování přesenní služby pod dvě léta, nebudeme mít nikoho, kdo vydrží.“

Soudržnost je složka, která je velice citlivá, a možno ji odhadnout a měřit takřka matematicky; přesvědčíme se o ní přímo teprve ze ztrát, které utrpí vojenská jednotka v boji: jsou-li ztráty veliké, bolestné a přes to jednotka drží a neodřeká bojovati, soudržnost této jednotky je dokonalá.

Soudržnost jednotky může se pohybovat v mezích dosti širokých. „Mladé jednotky“¹⁾ se rozloží od okamžiku, kdy utrpí 10% ztráty, „staré jednotky“²⁾ drží, bojují chladnokrevně a s rozvahou, i když utrpí 75% ztrát. Připomínám případ ze světové války z r. 1914, z boje u Yprů, v kterém se anglická vojska hrdinně a bez otřesu morálky bila za 80% ztrát. R. 1918 se na Sommě byly některé pluky doslova až do úplného vyhubení. Také jsme však viděli za světové války pluky, které se vzdávaly boje již po lehkých ztrátách. „Rozdíl mezi jednotkou a jednotkou jest ohromný,“ praví Napoleon.

Kvalifikace „mladá“ a „stará“ jednotka se vztahuje ne na věk vojinů, ale na délku doby společného výcviku a života vojinů.

Soudržnost jednotky závisí na délce doby společného života vojinů; je to vzájemná důvěra, která se vyvine mezi vojiny a veliteli, mezi veliteli a vojiny, je to vzájemné poznání a úcta jednoho k druhému.

Vojenská kázeň a poslušnost má svůj základ ne ve strachu před tresty, ale v dobré vůli a v dobrovolné horlivosti a v úslužnosti, v uvědomělé oddanosti podřízených.

Problém kázně je takto vlastně rozřešen. Touha činiti dobré, rozhodnost vyplniti přesně daný úkol, předpokládají a vyžadují vzájemné důvěrné pochopení. Vojín musí nabýti přesvědčení, že mu jeho kamarádi a jeho velitelé pomohou za všech okolností, že nezůstane bez pomoci, je-li raněn, že bude závčas ošetřen a evakuován z bitevní čáry. Může-li vojin věřit v takovou oddanost kamarádů a velitelů, jistě vděčně vydrží na místě, nezklame v boji, bojový úkol vyplní až do konce. Bude-li každý takto jednat, bude-li každý prochnut myšlenkou vyplnit danou úlohu, jednotka se nikdy nerozloží, ona odolá sebe houževnatějším náporům nepřítelů. Tak musí jednat každá jednotka, od menších jednotek přejdeme k vyšším jednotkám a na konec dojdeme k armádě, která, možno-li jí dáti kvalifikaci, že vydrží, splní jistě úkol daný jí vládou, taková armáda nezklame důvěru národa v osudové chvíli.

Velitel malé jednotky musí znáti důkladně a osobně každého ze svých podřízených vojinů; jen tehdy, má-li naprostou důvěru v ducha, kázeň

¹⁾ Nutno jimi rozuměti jednotky s přepjatě krátkou přesenní službou, nebo jednotky, jejichž mužstvo je krátký čas pospolité cvičeno, nebo jejichž mužstvo je často v pohybu vzhledem k odkomandování k vykonávání pomocných služeb.

²⁾ To jsou jednotky, jejichž mužstvo je pospolité cvičeno během delší přesenní služby.

a odvahu svých podřízených, může doufat, že úkol, který jim dá, byť to byl i úkol vyžadující sebeobětování, bude vyplněn.

Myšlenku soudržnosti nesmí velitel žádného stupně pouštět se zřetele. Bohužel často se stává, že se zásadám soudržnosti nevěnuje náležitá pozornost. Mluví se jen o výcviku, důstojníci všech hodností se zajímají jen a jen o výcvik (vždyť stupněm výcviku se manifestuje celá činnost v armádě za doby mírové), ale na soudržnost jednotek se zapomíná. Ne-
přepínám, řeknu-li, že se po zásadách soudržnosti přímo šlape, pojem „soudržnosti jednotky“ je mnohým důstojníkům pojmem naprosto neznámým. Stupeň soudržnosti se ukáže teprve za války. Je třeba delšího času, aby se v jednotce vytvořila dobrá soudržnost, právě tak dobrá jako výcvik.

Jediné vzájemnou výměnou těchto myšlenek, citů a dobrých přesvědčení lze dojít k tomu, aby vojenská jednotka byla opravdu „jednotkou“ v pravém smyslu toho slova. Soudržná jednotka bude mít jedinou duši, bude mít svou osobitost, která se v bitvě projeví jako vznesené závození v heroismu a v odříkání.

Výcvik podporuje rozkvět a vývoj soudržnosti, výcvik nevytváří soudržnost. Výcvik způsobuje, že každý voják má důvěru v sama sebe, ale jen výcvik nemůže vzbudit důvěru v ostatní, tu jsme u problému soudržnosti. Jestliže ti ostatní jsou mi neznámí, nemám v ně důvěry. Důvěra nevyvěrá jen ze schopností profesionálních. Důvěra se prýští z těchto morálních složek: duch a vzpomínky z civilního života, duch vojenský, osobní hrdost, smysl pro odpovědnost, smysl pro splnění daného úkolu. To jsou ony morální síly, k jejich poznání u druhých je třeba určitého času. Dáme-li dohromady 200 vojáků a příslušný počet důstojníků a poddůstojníků, vesměs dokonale vycvičených, ale neznajících dobře jeden druhého, co se morálních složek týká, takovýto shluk lidí netvoří ještě setninu. Toto narychlo seskupené stádo individualit nebude ještě schopné vydržeti hrůzy moderní bitvy, tato skupina lidí se stane schopnou vydržeti nejtvrďší zkoušky války až po určité době společné práce a společného života, který vytvoří „kolektivní duši“, která charakterisuje „jednotku“. Tento společenský duch, kterému my vojáci říkáme „duch vojenského tělesa“ (*l'esprit de corps*), rodí se postupně, vyvine se v dostatečné míře až na konci dosti dlouhého času.

Deset měsíců presenční služby mohou stvořit soudržnost, ale ve velmi omezené míře. V belgické armádě nabyli jsme zkušenosti, že voják propuštěný po desetiměsíční presenční službě do zálohy, ztrácí rychle z paměti své kamarády; znaky, které v jeho duši zanechala tato krátká presenční služba, jsou slabé.“

Tak hřímal generál Gallet již roku 1928 do svědomí politiků a členů vlády, aby probudil jejich svědomí pro řešení životních problémů armády a bezpečnosti země.

Belgická armáda provedla reorganizaci podle myšlenek generála Galleta již r. 1930. Aby se vytvořil v setninách duch „soudržnosti“, praktikují Belgičané věc takto: z jednoho ročníku nováčků postaví v rotě jednu četů na válečném počtu, jednu baterii v dělostřeleckém oddílu, jejichž mužstvo nesmí být oddalováno dennímu bojovému výcviku vykonáváním pomocných služeb. Výsledky v této příčině jsou velmi dobré: četa v každé pěší rotě, baterie v každém dělostřeleckém oddílu atd. i při krát-

kodobé presenční službě je dostatečně soudržná. Odvádění branců podle okresů (recrutement régional) vytvoření soudržnosti značně podporuje.

Rozumí se, že cvičení záložníků jsou nutná, a to dosti dlouhá, aby se soudržnost a zdravý „l'ésprit de corps“ udržely a stále oživovaly.

V Belgii se dostane během krátkodobé presenční služby, a to od jejího počátku až do jejího konce všem příslušníkům jednoho odvodního ročníku, t. j. aspirantům na záložní důstojníky, poddůstojníkům a mužstvu společného výcviku v jednom vojenském tělese; vojín presenční služby nesmějí býti od vojenského tělesa pod žádnou podmínkou přemísťováni k jiným tělesům.

Základní podmínkou k vytvoření soudržnosti jednotek a k jejich zdárnému výcviku při krátkodobé presenční službě je: „Vojín presenční služby musí býti vycvičen na bojovníka v základní bojové buňce (družstvu), pro kterou jest určen i pro případ války. Když byl do této buňky zařazen, nesmí býti z ní vyňat, skončí v ní presenční službu a vrátí se do této buňky v mobilisaci. Je nutno si uvědomit, že se ducha soudržnosti, jejího ideálního stupně tak rychle nedosáhne jako ideálního stupně výcviku.

Čím více se zkracuje presenční služba, tím více se soudržnost jednotek zmenšuje; jest určitá mez, pod kterou při zkracování presenční služby nesmíme jíti, nechceme-li se vydati v nebezpečí:

a) že se nám nepodaří vypěstovat v jednotkách armády ducha soudržnosti,

b) že se nám nepodaří vycvičit armádu i ve vyšších svazech.

Armáda by se stala bojově bezcennou a peníze na ni vynakládané by byly vydávány zbytečně.

III. Doplnování.

Myšlenky generála Galleta zapůsobily na zákonadárny sbory tak, že se vedení belgické armády podařilo u vlády vymoci na jaře r. 1929 nový branný zákon, který je základem nynější organizace armády a který zde v krátkém výtahu předkládám.

Belgický vojenský statut je určen branným zákonem „o milici, doplnování a voj. služebních povinnostech“ („la Loi sur la milice, le recrutement et les obligations de service“), který jest obsažen a byl uveřejněn v „Moniteur belge“ z 9. března 1929.

Základní zásadou belgické branné soustavy je, že každý belgický občan je povinen službou vojenskou v míru i ve válce. Tato povinnost se netýká jen těch občanů, kteří nevyhovují tělesně.

Armáda se doplňuje každoročním nástupem branců a přihláškami dobrovolníků.

Cizinci nejsou připuštěni k vojenské službě v Belgii.

Obyčejně začíná vojenská povinnost 20. rokem věku. Mnohdy však na vlastní žádost mohou býti branci povoláni k nastoupení do vojenské služby o jeden neb i o dvě léta dříve anebo jim může být povolen i odklad nastoupení do presenční vojenské služby na jeden až i pět let.

Branci, kteří dosáhli 20. roku a nežádali o odklad, jakož i ti, kteří si přejí být povoláni dříve, než má nastoupiti jejich ročník, jsou představeni odvodní komisi, která zkoumá dvěma lékaři (jeden vojenský a jeden civilní) jejich tělesnou způsobilost k vojenské službě.

Branným zákonem je každoroční kontingent nováčků stanoven na 44.000 branců, kteří mohou být povoláni k presenční vojenské službě. Přbytek branců může být v míru osvobozen zvláštním zprošťovacím rozkazem, kterým jsou zproštěni především ti branci, kteří pocházejí z rodin nejméně s 6 dětmi, potom těm, kteří mají již své sourozence v aktivní vojenské službě a zaslouží si zproštění. Branci, kteří byli osvobozeni od vykonávání presenční vojenské služby, jsou vtěleni do „odvodní zálohy“ (la reserve de recrutement) a mohou být povoláni za mobilisace.

Kontingent 44.000 branců je rozdělen na dvě části: první část o 21.000 brancích, která je povolána ke 14měsíční, 13měsíční nebo 12měsíční presenční službě; druhá část je povolána k 8měsíční presenční službě.

Počet 21.000 branců se zvýší ještě o počet, rovnající se úbytkem z minulého roku mezi branci povinnými delší presenční službou (14, 13 a 12 měsíců).

Ke službě 14měsíční jsou povoláni branci, jejichž předběžné vzdělání je opravňuje ucházeti se o přijetí do sboru záložních důstojníků, tedy intelligence slouží nejdéle.

Službu 13měsíční nebo 12měsíční konají:

1. branci, kteří zastávají úřednické místo v státní administrativě;
2. prvorozený syn každé rodiny, který byl odveden.

Belgická armáda se dělí na jednotky francouzské, vlámské a smíšené. Branci jsou rozděleni do nich podle délky presenční služby, kterou jsou povinni, podle obcovacího jazyka a podle zvláštních schopností; při tom je podle možností zachovávána zásada, aby sloužili v posádce nejbližší svému stálému bydlišti, tuliž doplňování výhradně teritoriální.

Vyjímajíc ty vojíny, kteří patří k určitým, ale ne četným jednotkám, jsou vojíní povinni vykonati první cvičení ve zbrani 6nedělní.

Mimoto příslušníci pěšího vojska a dělostřelectva jsou povinni ještě dvěma cvičeními 8denními.

Cvičení ve zbrani musí býti vykonána v prvních deseti letech po propuštění do zálohy.

Celková délka vojenské branné povinnosti je 25 let, z toho 15 let v armádě aktivní a v její záloze a 10 let v domobraně (l'armée territoriale).

Dobrovolníci se mohou hlásit do armády od 16. roku věku. Délka služební doby je 5, 4 nebo 3 léta, podle toho, je-li dobrovolník ve věku 16—17 let, 17—18 let nebo přes 18 let.

Služební závazky jako déle sloužící (des rengagements) mohou býti povoleny na dobu 6 měsíců, 1, 2, 3 nebo 4 léta.

Délka branné povinnosti u dobrovolníků je stejná jako u ostatních vojínů presenční služby.

Armádní kontingent je každoročně určován zákonem. Celkový početní stav armády, t. j. s aktivními poddůstojníky, desátníky a s dobrovolníky pro pomocné služby činí okrouhle 65.000 mužů.

Jak vysoký je kontingent nováčků vojskových těles hlavních zbraní a všech jiných útvarů, vidět z přiložené repartice nováčků odvodního ročníku 1932 (příl. 1).

Pěší pluk dostane asi 1150 nováčků jen pro bojový výcvik; z toho připadá na setninu kolem 85—95 mužů.

Představme si hrdost a radostnou práci velitele setniny a jeho poručíků, kteří s těmito presenčními počty táhnou denně na cvičiště.

Jak se zákon o zkrácené presenční službě odráží v rozpočtu ministerstva národní obrany, rozvedu dosti podrobně později.

Zde považuji za důležité připomenouti toto:

Rozpočet belgické armády činí při počtu 9 vyšších jednotek 1.075,113.952 belg. franků. Na vojenská vydání je v čs. státním rozpočtu při 18 vyšších jednotkách částka 1.309,500.000 Kč.

Belgický rozpočet je tedy jen o 234,386.048 Kč nižší než rozpočet našeho ministerstva národní obrany.*)

Mimo to musím upozornit, že v belgickém rozpočtu mají jednu položku, která v našem rozpočtu není, a to 80,849.450 belgických franků na „employés“.

Co jsou to ti „employés“?

Výkon pomocných služeb je zajištěn dobrovolníky (employés) v počtu asi 8000. Tím je řadový voják zbaven úplně výkonu těchto služeb.

Tito „employés“ vykonávají práce kuchařů, poslíčků, profesionalistů, ordonancí atd., jsou to dobrovolníci na měsíční plat, nosí uniformu, jdou se svými pluky do manévrů i do války.

Tento personál je zdánlivě dosti drahý: průměrný plat, který dostane l'employé, je 10.000 franků ročně. Tato suma se ovšem mění podle stáří a délky služby, může býti o něco nižší, ale též i vyšší.

Průměrný roční příjem „l'employé“ = 10.000 franků, celkový počet těchto zaměstnanců = 8000. Celková suma na sbor „employés“ činí = 10.000 franků $\times$ 8000, celkem 80.000.000 belgických franků. Tudiž s 8.647 „employés“, s 8.455 aktivními poddůstojníky, s 3.074 desátníky je postaven stálý kádr v okrouhlém počtu 20.000 osob (1 příslušník stálého kádru na 2 vojiny kontingentu), jehož příslušníci jsou smluvně zavázáni sloužiti určitou dobu. Tento stálý kádr usnadňuje výcvik tou měrou, že za krátké presenční služby možno nováčka vycvičiti v zdatného bojovníka.

Při rozhovoru s generálem Galletem o této instituci jsem podotkl, že je to instituce snad drahá, poněvadž ona suma je téměř jedna desatina rozpočtu ministerstva národní obrany. Odpověděl mi: „Tuto námitku jsem čekal, ale já mám za to armádu dobře vycvičenou, protože malé jednotky zbraní a služeb jsou solidně postaveny, mužstvo jejich se nemění, mohou být cvičeny 8 hodin denně po celou dobu presenční služby; má aktivní armáda je pohotova kdykoli zastaviti neb odraziti náhlý vpád nepřítelů, já mohu s mužstvem presenční služby počítat i pro dobu, než zmobilisují, a za to děkuji instituci, des employés“.

Co tím sleduji, že připomínám tyto číslice? Snad abych řekl, že rozpočet našeho ministerstva národní obrany je malý? To není moje starost, o tom ať rozhodnou zákonodárné sbory. Ale chci připomenout, že se belgické ministerstvo národní obrany nebálo zavést do armády instituci „employés“, t. j. instituci dobrovolníků k vykonávání pomocných služeb

*) 1 belgický frank se rovná téměř 1 Kč (0'95 Kč); drahotní poměry v Belgii se téměř neliší od drahotních poměrů v naší republice.

v dostatečném počtu, aby zvýšilo výcvikové počty setnin a tím si zajistilo bojovou pohotovost aktivní armády. Belgické ministerstvo to má za 80,000.000 belgických franků, honoruje takového „employé“ skoro luxusně. Představme si, kolik těchto dobrovolců bychom našli při dnešní krizi, kdybychom jim platili jen polovinu nebo čtvrtinu toho, co dostane belgický „employé“.

Za 80—100 milionů Kč bychom jich mohli najmout 16—20 tisíc a výcvikovým počtům setnin by bylo pomoheno úplně a jednou provždy a setniny by se staly hned cohesní.

Pro armádu, která chce mít setniny s hodnotnými počty pro bojový výcvik a která chce být vždycky bojově pohotova, nezbyvá než rozhodnouti se

a) buď pro instituci „des employés“, t. j. dobrovolníků k vykonávání pomocných služeb u těles,

b) anebo pro delší presenční službu (18 měsíců nebo 2 léta).

V Belgii si dobře uvědomili, že žádného třetího řešení není, nemá-li výcvik armády živořit; uvědomili si, že armáda s krátkodobou presenční službou, ale bez instituce dobrovolníků pro výkon pomocných služeb (employés) a bez nutného počtu aktivních poddůstojníků, by za několik let, pokud se výcviku týká, upadla tak, že by stěží byla schopna válečné akce, že by asi první bitvu nevydržela. (Příště dále.)

Vojenství u nás a v cizině.

—†—

Branná příprava mládeže v cizině.

Branná příprava mládeže je velmi časovou otázkou, o které se mnoho mluví a píše v cizině i u nás. Seznámíme dnes naši veřejnost s myšlenkami, jež o ní uveřejnil německý setník v ministerstvu říšské obrany dr. Hans Speidel v měsíčníku „Wissen und Wehr“ (8. sešit z října 1932).

Hned v úvodu článku, který jako heslo nese větu „Komu náleží mládež, tomu náleží budoucnost“, je smysl výcviku mládeže vymezen slovy Nietzscheovými: „Nejžádoucnější je každým způsobem tvrdá kázeň v pravý čas, t. j. ještě v onom věku, kdy hrdým činí vědomí, že od člověka je mnoho požadováno. Neboť tím se liší tvrdá škola, jako dobrá škola, od každé jiné: že se požaduje mnoho, že se požaduje přísně, že dobré, ba výborné se považuje za normální; že chvála je řídká, že lhostejnost chybí, že se výtka vysloví ostře, věcně, bez ohledu na vlohy a původ. Takové školy je všestranně třeba: to platí o nejtělesnějších jako nejduševnějších, bylo by osudné chtít tu rozlišovati. Stejná kázeň činí zdatným vojáka i učence. Bedlivěji prohlédnuto, není zdatného učence, který by neměl v těle pudy zdatného vojáka. Čemu učí tvrdá škola života? Poslušnosti a rozkazování!“

Již tento citát vštěpovaný německé mládeži, vybízí důtklivě k srovnání s našimi poměry.

Účelem výcviku mládeže — jak uvádí německý autor — jest:

zvýšení tělesné zdatnosti obou pohlaví, jež přináší zdravé, pokojné závodění mládeže vespolek;

výchova k státní myšlence, jež v některých zemích je výslovně politickou výchovou;